

Slovenská spoločnosť všeobecného praktického lekárstva
Slovenskej lekárskej spoločnosti – SSVPL SLS,
Námestie SNP 10, 814 66 Bratislava, Slovakia
tel. +421 2 57887258, fax +421 2 57887259, www.vpl.sk

Stanovisko výboru SSVPL SLS

Stanovisko výboru SSVPL SLS k výmenným lístkom, ktoré umožňujú reálne manažovanie pacienta v zdravotnom systéme všeobecným lekárom.

1. Ako funguje zdravotný systém?

Zdravotný systém je zložený z ambulancií všeobecných lekárov, lekárov ambulantných špecialistov a z nemocničných zariadení. Zdravotný systém je jeden organizmus, v ktorom každý má určenú svoju úlohu. Základnou podmienkou vysokej úrovne zdravotnej starostlivosti aj v našom systéme je deľba práce a spolupráca jednotlivých prvkov systému. Všeobecní lekári sú lekármi prvého kontaktu, ich ambulancie sa nachádzajú v blízkosti prirodzeného prostredia pacientov. Riešia všetky akútne a všetky chronické problémy pacientov po určitý stupeň zložitosti. Dobré fungujúci všeobecný lekár vyrieši 80% problémov svojich pacientov sám, svojimi silami a vo svojej kompetencii. Títo pacienti potrebujú navštíviť iba ambulanciu všeobecného lekára, ten ich vyšetrí, ošetrí, naordinuje liečbu a pošle ich nie k špecialistovi, ale domov. Týmto sa šetrí čas a sily pacienta a súčasne sa zabezpečuje to, aby mal špecialista dost' času na komplikovanejších pacientov. Takže k špecialistovi posíla všeobecný lekár iba komplikovanejších pacientov, ktorých sám nevie riešiť. Rozhoduje sa nie vo dverách čakárne alebo po telefóne na základe želania pacienta. Až po vyšetrení všeobecný lekár zistí, akými problémami jeho pacient trpí a či potrebuje konzultovať jeho zdravotné problémy so špecialistom. Výmenný lístok nie je vstupenkou pacienta k špecialistovi, ktorú rozdáva sestrička všeobecného lekára vo dverách jeho ambulancie na požiadanie pacienta, ale slúži všeobecnému lekárovi na konzultáciu komplikovanejších pacientov, ktorých vyšetril a nevie si vlastnými silami poradiť s ich zdravotnými ťažkosťami a preto ich odosiela na konzultáciu k špecialistom. Všeobecný lekár okrem toho, že pacientov vyšetruje a lieči, plní tak aj manažérsku funkciu. To znamená, že na základe svojich zistení odosiela svojich pacientov k jednotlivým ambulantným špecialistom alebo do nemocníc. Po návrate od špecialistov u svojich pacientov všeobecný lekár koordinuje a integruje jednotlivé nálezy a plánuje ďalšie diagnostické a liečebné postupy. Od kvalitne fungujúcej primárnej zdravotnej starostlivosti, ktorú zabezpečujú všeobecní lekári závisí kvalita a dostupnosť aj špecializovanej starostlivosti. Pre túto je rozhodujúca jej rýchla dostupnosť, t.j. krátke objednávacie lehoty a časový priestor, počas ktorého sa môže venovať špecialista jednému komplikovanému pacientovi. Logicky, najväčšou prekážkou v poskytovaní kvalitnej špecializovanej starostlivosti je, keď sú ambulancie špecialistov zahltené jednoduchými prípadmi, ktoré vedia vyriešiť všeobecní lekári a špecialisti nemajú čas na riešenie komplikovaných pacientov. Špecialista je v zdravotnom systéme lekár určený na riešenie zložitých stavov a nie na riešenie každého stavu určitého orgánového systému.

2. Úloha výmenného lístka

Ako vyplýva už z uvedeného, výmenný lístok, alebo inak povedané dostupnosť špecialistov iba na základe odporúčania všeobecného lekára (samozrejme okrem výnimiek určených v zákone), slúži na zabezpečenie toho, aby sa o jednoduché prípady postarali všeobecní lekári a aby sa uvoľnili špecialisti na poskytovanie dôkladnej špecializovanej starostlivosti pre komplikované stavy.

Ďalej zabezpečuje to, že pacient sa aj v akútnych prípadoch čo najrýchlejšie dostane k príslušnému špecialistovi bez zbytočných chýb, ktoré môžu spôsobiť aj zbytočnú komplikáciu zo zdržania alebo aj úmrtie. Vyskytli sa prípady, kedy pacient s bolesťami v chrbte sa dal vyšetriť u neurológa, bola naordinovaná liečba ako pri VAS, ale do rána zomrel na disekujúcu aneurizmu aorty. Podobne iný pacient sa objednal ku gastroenterológovi a pritom sa jednalo o akútny infarkt myokardu ... Ďalší pacient pre bolesti v dolnej končatine vyhľadal ortopéda, ktorý ho poslal k neurológovi a nakoniec všeobecný lekár zistil, že má ochorenie ciev ... Pacientka vyšetovaná na CP, pre dvojtyždňové bolesti hrudníka, vyšetrená a uzavretá neurológom ako VAS Th chrbtice s odporúčením analgetickej a myorelaxačnej liečby. Všeobecný lekár pri kontrole na druhý deň zistil, že má pneumothorax a zabezpečil potrebnú liečbu ... Pacient vyšetovaný u rôznych špecialistov pre subfebrilie a slabosť až nakoniec po mesiaci navštívil svojho všeobecného lekára, kde sa po systematickom vyšetrení nakoniec zistilo, že pacient má bakteriálnu endokarditídu. A dalo by sa pokračovať. Toto všetko vidíme my všeobecní lekári zo svojich ambulancií.

Určite sa vyskytne chybovosť aj pri liečení a odosielaní pacienta všeobecným lekárom, ale nedá sa porovnať s chybovosťou a možnými následkami keď sa manažment v zdravotnom systéme ponechá na samotného pacienta.

Pacient je medicínsky laik a navyše je v probléme sám osobne zainteresovaný, má bolesti, trpí, zle sa mu dýcha, bojí sa... Manažovanie starostlivosti by malo byť v rukách tých, ktorí sú na to profesionálne školení a to sú v systéme všeobecní lekári.

Špecialisti sú dnes už príliš špecializovaní a preto im môžu uniknúť dôležité súvislosti iných diagnóz. Dnes sa neočakáva od špecialistu, že bude ovládať aj inú špecializáciu než je jeho vlastná. Dnes je pochopiteľne preto málo špecialistov so všeobecným prehľadom, ktorí vedú účelne manažovať pacientov v zdravotnom systéme. Práve pre túto dnešnú až príliš veľkú špecializáciu jednotlivých odborností, vyvstáva dnes do popredia dôležitosť všeobecného lekára ako manažéra pacienta. Všeobecný lekár je odborník, ktorý je vzdelávaný a vychovávaný tak, aby rozumel po určitý stupeň zložitosti každej špecializácii. Teda je vychovávaný a vzdelávaný pre to, aby bol integrujúcim článkom komplexnej zdravotnej starostlivosti. Kvalitná komplexná zdravotná starostlivosť predpokladá dobrú spoluprácu špecialistov a všeobecných lekárov. Každý plní svoju úlohu v systéme a je v ňom nezastupiteľný.

Zdravotná starostlivosť sa zavedením výmenného lístku mení z chaotického systému na manažovaný systém zdravotnej starostlivosti. Je zabezpečené, že každý dostane čo najrýchlejšie a v čo najvyššej možnej kvalite tú najlepšiu zdravotnú starostlivosť.

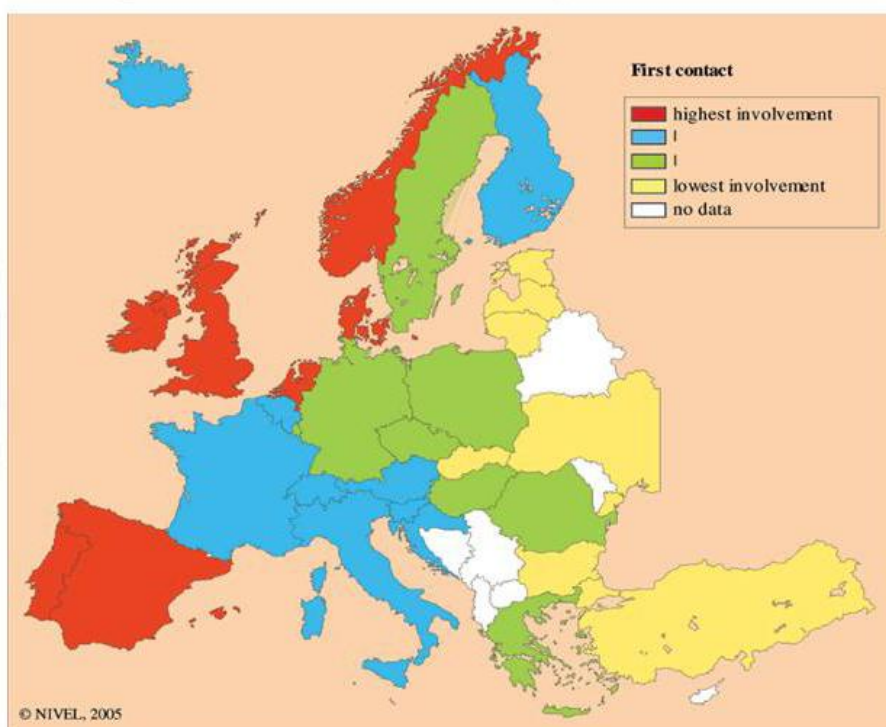
3. Európa dnes ide cestou „výmenného lístka“

Budovanie manažovaných zdravotných systémov postavených na primárnej starostlivosti, kde

je špecialistom vyškoleným na manažovanie pacientov v systéme práve všeobecný lekár, je aktuálne aj v ostatných krajinách EÚ. Je samozrejmosťou, že „výmenný lístok“ funguje vo Veľkej Británii, Holandsku, Belgicku, Dánsku, Portugalsku, Španielsku, Francúzsku, Rakúsku, Nemecku ... V krajinách EÚ podporujú tento trend vládne a finančné inštitúcie (napríklad aj zdravotné poisťovne) a WHO. Tak ako to je vyjadrené napríklad v Tallinnskej charte z júna 2008, alebo ako to je oficiálne prezentované vo Svetovej zdravotnej správe WHO v roku 2008. Budovaním zdravotnej starostlivosti postavenej na primárnej starostlivosti Slovenská republika nasleduje najmodernejšie trendy usilujúce sa o vybudovanie kvalitnej a dostupnej starostlivosti pre všetkých občanov.

Rozdiely v primárnej starostlivosti v Európe

Vstup do zdravotného systému

Všeobecný lekár - funkcia prvého kontaktu a manažéra zdravotnej starostlivosti (zjednodušene funkcia „výmenný lístok“)

V Bratislave, 11.11.2008

MUDr. Peter Lipták
prezident SSVPL SLS